

# בין לאומים

## סין הקומוניסטית ותכניתה

### אנדרו רוט

יאן מצטלם עכשיו על ידי צלמי „לייף“ האמריקני ומרצה את גלולות-הרצל אשר הוא ובני-ביתו מתכוונים לבלוע לפני הכניעה לקומוניסטים. בה בשעה הוא יועץ לעמוד על מקח השלום עם הקומוניסטים.

יאן ויתר שריי-המלחמה נוסח ישן ספק אם יצלחו „לחצות“ באותה קלות שעשו זאת אנשים מן המתונים אשר עזבו את מחנה הקומונינטאן קודם שירד לשפל-מדרגתו בשעה זו. אחד החשובים בין ה„חוצים“ הוא צ'יה-סי-פאן אשר היה לפני המלחמה ובשעתה ראש התאחדות הפועלים הסינית שבחסות קומונינטאן. בסוף המלחמה ביקשו האגודות המקצועיות שבמהוות הקרמוניסטיים להצטרף להתאחדות, כחלק מן הנסיון הכללי ליישב את חילוקי-הדעות שבין הקומונינטאן לקומוניסטים, וצ'ו היה נוטה להסכים. מכיון שההתאחדות, הצייתנית לשעבר, היתה להסידת השלום, האחדות ותנאי עבודה משופרים, שלחו סוכני האגף הימני של הקומונינטאן בריינים מאיניים לחבל במנהיגיה ולתפוס את משרדה הראשי. צ'ו, אשר הוכרו מעתה על ידי הקומונינטאן כ„בלתי-נאמן“, נמלט על נפשו להונקונג בנובמבר 1946. שם פגעה בו מכונת ששלטונות הונקונג זיהו איתו כסוכן הקוארמינטאן, אך הוא החלים מן הפגיעה, עשה דרכו לשטח הקומוניסטי, שם נבחר לסגן היושב-ראש של פדרצית העבודה הכליסינית שבהנהגת הקומוניסטים.

ב

יש מימרה סינית עתיקה: „דע את עצמך ואת אויבך, ונחלת מאה נצחונות במאג קרבות“. הפוליטיקאים של נאנקין שרזיים במבוכה לקראת הבאות כנצרה לפני ראיונה הראשון עם בחור שאך-זה הכירתו. תמהונם משונה הוא, כי הקומוניסטים הסיניים הם מן הסובליציסטים תפורים ביותר בעולם. אם תבדוק את ספרותם השופעת לאור הדינים-יחשבוניות של מסתכלים בני-סמך הבאים מן השטח שבידי הקומוניסטים, תוכל להשיג תמונה ברורה למדי ממדיניותה של קבוצת השולטת כבר במאתים מיליון איש ושברוב תשלוט ביותר מהם.

שמונת תנאי השלום של מאו טסא-טון, שהוכרו זה לא כבר, מבהירים שהקומוניסטים מעונינים יותר

השעשוע המקובל בסין כיום הוא „לחצות“, לעבור ממחנה למחנה, בומן האחרון, מספרים, עצר איש שירותי-החשאים של הקומונינטאן את אחד המתנגדים של מדיניות הקומונינטאן ואמר: „אני איש אשר נקבע לרגל אחריו, אין זו מלאכה נאה, אך משפחתי צריכה פרנסה. נהגתי כך בטוב-לב. הרבה דברים שעשית לא הכנסתי לחיק שלך. אני מקה שתזכור זאת בעתיד“. מרגל זה ביקש לעבור מן המחנה המפסיד אל המחנה הזוכה.

מסיבות חברתיות אף הן משמשות לצרכי „חצייה“, בני-אדם משפשיים בזכרונם למצוא ידידים, בני-כיתה, וקרובים במחנה הקומוניסטים, אשר להם יראו את מסירותם, הגברת סן יאן טסן, אלמנתו של מייסד הרפובליקה הסינית, הצירה על מספר האנשים שלאחר התרחקות של שנים החליטו פתאום לבקרה ביקורים של נימוסים.

הסינים קבלה היא בידיהם ששטות היא לאדם להיות מן המפסידים מתוך תן ותשיבות בשעל שיכול הוא להיות בין הזוכים. אחד האנשים שיעץ את נאנקין במפגיע לדבר שלום עם הקומוניסטים הוא מרשל יאן הסיי-שאן איש שאנסי. זקן מצומק זה הוא אחד משריי המלחמה הפרובינציאליים הערמוניים ביותר וארוכי-הימים ביותר. השלטון בשאנסי היה בידיו כמעט ללא הפסק משנת 1911: הוא סייע בידי כל צד זוכה לזכות ובידי כל צד מפסיד להפסיד.

בשנת 1937, לאחר שהיאפאנים התקיפו את סין, הרשה לנציג יאפאני להישאר בכירתו. בשנת 1938 התליש שהיאפאנים לא ישאו ויתנו אלא ינסו לכבוש מחוז; ואז פנה להם עורף ונתקשר עם הקומונינטאן והקומוניסטים, ששניהם נלחמו אז ביאפאנים. עד 1940 הגיע לידי סברה שהיאפאנים ינצחו ו„בא במבוכה“ בגלל גייסות קומוניסטיים חזקים שנלחמו עם היאפאנים במחוז. משנכנסו ארצות-הברית למלחמה, היה מפסק ומחסס במקצת, אך עשה חוזה „אי-התקפה“ עם היאפאנים שלפיו החזיקו הם בקיום מסוימים נגד הגייס השמיני של הקומוניסטים והוא התחיל באחרים. אחרי כן פיתה את הקומונינטאן לשלם לו על מנת שלא יעשה יד אחת לא עם היאפאנים ולא עם הקומוניסטים.

חדשה — בלא האמנסיפציה והפיתוח של אישיותם של מיליוני אנשים, כללו של דבר, בלא מהפכה דימוקרטית שלמה, כל נסיון להקים סוציאליזם בסין יהיה חלום אוטופי.

הריפורמה של השיטה האגררית, הודיע מאו באפריל אשתקד היא עיקר תכנה של מהפכתה הדימוקרטית החדשה של סין. הקו הכללי בריפורמה זו הוא... לבטל דרך שיטה והבחנה את מישטר הניצול הפיאודאלי ולפתח את הייצור החקלאי. הקבוצה הקטנה של בעלי-אחוזות-הסוחרים-הספרים, כחמישה אחוזים מן הישוב הכפרי, בידה הבעלות על מחצית הקרקע, מקבלת דמי-חכירה על 60 אחוז מן היבול, מקבלת רבית קצוצה עד כדי 60 אחוז, וצוברת רווחים על ידי אגירת חלקה ביבול בתקופת בצורת ורעב. בעלי-אחוזות אלו מן הנוסח הישן אינם משתמשים אף בחלק מרכושם לשיפור הקרקע, והריהם מקיימים את חוכריהם במחית-רעב כזו שאין ידם משגת זרעים טובים, זבל מתאים, או כלי-עבודה מספיקים להשגת פרודוקטיביות גבוהה. הקומוניסטים סבורים שאם ינתנו לאכרים קרקעותיהם של בעלי-האחוזות ויופחת מעליהם עול הריבית והמסים, יהיה בידם עודף להשקעות בשיפור הקרקע ויוכלו להגדיל את הייצור. החרמת קרקעות והעברתן נתלזו טיהור פוליטי בכפרים שכבשו הקומוניסטים. קודם לכן היה השלטון בכפרים בידי ממונה מטעם הקואומינטאן המייצג את האינטרסים של מעמד בעלי-האחוזות-הספרים-הסוחרים. השלטון החדש שולט באמצעות האכרים העניים והבינוניים, המורים וכמה מן הסוחרים, כמה מבעלי האחוזות והאכרים העשירים הופקעו מידיהם לא רק אדמתם אלא גם שאר נכסיהם. אחדים מהם, שנאשמו בשיתוף פעולה עם האימפאנים או עם משטרת הקואומינטאן הוצאו להורג.

טיהור זה בכפרים הרחיק לכת, כפי הנראה, כי עורר התנגדות רבה והפחית את הייצור. באפריל אשתקד התקיף מאו טסה-טון את המגמה הזאת כ„סטיה שמאלית“ והזהיר שלא לשכות „עקרון אסטרטגי חשוב זה כי בעבודת הריפורמה הקרקעית הכרת היא לנו להקים הזית מאוחדת נגד המישטר הפיאודאלי“. הוא הוסיף ואמר כי „העם צריך שירגיש כי מה שאנו עושים מתקבל על הדעת לגמרי“.

המדיניות הקומוניסטית בערים יש לה מטרה מכרעת אחת: ייצור. בכמה מקרים חשובים האריכו גנרלים קומוניסטיים את כיבושה של עיר לפי שקיח להשגת תעשיותיה בשלימותן בלי מלחמה. אחד מעיקרי תעמולתם הוא לתבוע מן הפועלים והמהנדסים להישאר על משמרותיהם, ובשעה שצבאותיהם נכנסים לעיר הרי הם חשים מיד אל המפעלים החשובים כדי למנוע הריסתם.

בדק-בית יסודי ובשינוי-מגמה פרו-סוביטי של מדיניות החוץ מבשלום מהיר, תנאים אלה כוללים את העמדתם לדין של כמעט כל מנהיגי הקואומינטאן כ„פושעי מלחמה“, והוצאתם ממשלת קואליציה עתידה שבהנהגת הקומוניסטים, ביטול הקונסטיטוציה הקיימת, שמיסודו של הקואומינטאן, החרמת רכושם של משרות קונג וסונג, ריפורמות קרקעיות, וביטול „החוזים הבוגדניים“ עם ארצות-הברית. כמה ממנהיגי נאנקין נדחפו על ידי הומרת התנאים הללו להתנגדות אתרונה, אך רובם חשו ללכת בעקבות פקדונותיהם ומכוניו תיהם לפורמוזה או לאמריקה.

הקומוניסטים אומרים להשתמש בתנאי השלום וברשימות השחורות על מנת לשנות את פני סין. הרבה התוכחו ודשו ללא יסוד בשאלה, אם הקומוניסטים הסיניים הם סטאליניסטים גמורים או רק דימוקראטים אגרריים. סטאלין עצמו פירנס את הרשם המוטעה על דימוקראטיותם באמרו לציר האמריקני, דונאלד נלסון, שהקומוניסטים הסיניים הם „כצנזן הזה, אדומים מכוף, ולבנים מבפנים“. לאמיתו של דבר, הקומוניסטים הסיניים הם מארכי-סיסטים תיאורטיים מאסכולת לנין-סטאלין שטכסיסיהם וקביעת-זמנם מושפעים ומותנים מרבע המצת של עבודתם בכפרי סין. בתורת מארכיסיסטים סבורים הם כי החברה מתקדמת מפיאודאליזם דרך קפיטליזם לסוציאליזם. סין, לדעתם, היא פיאודאלית ברובה, ביהוד במחוזות הכפריים, וקפיטליסטית במידה מסוימת בערי הנמל. סין, לדעתם, גשורה פיאודאלית למחצה ותעשיינית למטה מן הראוי, בשל ענינן של מעצמות המערב ויאפאן לקיימה כשוק כביר ובמקצת בעטיים של מעמד בעלי-האחוזות-הסוחרים-הספרים בכפר זה. קפיטליסטים הביורוקרטיים בעיר, „קפיטליסטים ביורוקראטים“ הוא כינוי-נוי ל„ארבע המשׁ פחות המתובבות“ — סונג, קונג, צ׳יאן וצ׳אן — שצברו הון רב לא על ידי ייצור, אלא על ידי השליטה במנגנון הממשלה, תנאי השלום של הקומוניסטים ורשימתם השחורה יערפו גולגלתו של מעמד זה, לפחות על דרך ההשאלה. אין לאיש תקוה לחזיק מעמד אם הקומוניסטים יראוהו קשור ב„שרידי הפיאודאליזם“ בכלכלת סין או כמכשול לנסיגתם לשים קץ להשתעברותה של נאנקין לוושנינגטון.

## ג

קאו אינו סבור כי סין תוכל לעבור ישר מפיאודאליזם למחצה לסוציאליזם. בחוברת שלו „על שלטון קואליציה“ אמר בפירושו: „בלא מדינה מאוחדת, דימוקראטית חדשה, בלא פיתוח כלכלה קפיטליסטית-פרטית וקואורטיבית ובלא תיבות לארץ בית, פדעית ועמית — היינו תרבות דימוקראטית

## ד

בעוד שהקומוניסטים תקיפים בדעתם לחסל את הקאפיטאליסטים הביורוקראטיים, הנה הודיעו בפירוש בתכניתם ובפעולתם כערים הנכבשות כי לפי שעה, הם רואים בעין יפה את הקאפיטאליסטים התעשייתיים. כנראה מבינים הם כי עד שסין תוכל לבנות תעשיות גדולות בבעלות המדינה, עליה להיות תלויה בבתי-חרושת שבעליהם פרטיים אך המדינה מספקת עליהם למען הספקת סחורות חיוניות. בנאומו באפריל התריע מאו כנגד „הסגת גבולות” של המסחר והתעשייה וכנגד „הפגיעה בתעשייה ובמסחר כשדה מדיניות המסים”. דינים-חשבונות אחרונים מטסיואן, מוקדן, ושאר מרכזי התעשייה מוכיחים שמנהיגי הקומוניסטים משתדלים בכל כוחם לקיים יחסים נעימים עם בעלי בתי-החרושת. סבורים הם שיוכלו לקיים תמיכתם של בעלי-התעשייה הסיניים משום שהשלום והריסורמה הקרקעית יגדילו בהרבה את השוק הפנימי.

רבים הביעו תמהונם על שמאו תבע ביטול „החוזים הבוגדניים” עם ארצות-הברית כתנאי של שלום, ואולם הקומוניסטים גילו זה-כבר כי הם מבקרים להוציא את סין מן המחנה האמריקני במלחמה הקרה. יתר על כן, חוששים הם מאוד כי בהשפעת אמריקה יצליח „טור המישי” לחדור לתוך שלטון הקואליציה שהם אומרים להקים בסין.

ידיעות על המדיניות הקומוניסטית בעתיד הגיעו לפייפין מחארבין ושיצ'יאצואן, שם קיימו הקומוניסטים שיחות סוקדמות עם נציגי הליגה הדי-מקראטית. הועד המהפכני של הקואומינטאן בראשותו של המרשל לי צ'י סן, ועם מתנגדים בלתי-קומוניסטים, ליבראליים ושמאליים אחרים של הקואומינטאן, דינים-חשבונות קטועים משיחות אלו שהגיעו אלינו מעידים שהקומוניסטים יסתפקו בשתי המישיות מן התיקים בממשלת הקואליציה; הללו יהיו, יש לשער, התיקים העיקריים.

לפני כארבעה חדשים הציעו הקומוניסטים שממשלת הקואליציה תייצג חמשה יסודות — המפלגה הקומוניסטית, הליגה הדימוקראטית ושאר קבוצות מיעוט, הועד המהפכני של הקואומינטאן, מנהיגים בלתי מפלגתיים (ובכללם, מן הסתם, נציגי המיעוטים האֵתניים), ומנהיגי אכרים ופועלים. הואיל ומקום מיוחד יישבר לוועד המהפכני של הקואומינטאן בנפרד משאר מפלגות המיעוט, הרי יש להניח כי קבוצה זו תירש את המנגנון של מפלגת הקואומינטאן. הקומוניסטים יכולים להרשות לעצמם להסתפק בפחות מרוב בקבינט משום שיש להם מפלגה ממשמעת

בעלת שלושה מיליון חברים וצבא מנצח בן למעלה משני מיליונים איש.

שום הילוקידעות חשובים בנוגע למטרות הקרובות אינם מבדילים בין הקומוניסטים ובין בני-בריתם הליבראליים. מדיניותו של מאו סטה-סון אינה דורשת סוציאליזם אלא תקופת מעבר ממושכת — הקרויה „דימוקראטיה חדשה” — שבה תצא סין מימי-הביניים. מאו סבור כי סין תישאר „דימוקראטיה חדשה” כהמישים שנה עד שיוכן בסיס כלכלי לסוציאליזם.

תחת לפתוח במדיניות-חוץ פרו-סובייטית לאֵלתר, יש לשער כי הקומוניסטים יתחילו להוציא את סין מן המעגל האמריקני על ידי התקפת תכניות אמריקה לבנות את הריסות יאפאן. בקו זה יזכו לתמיכה רחבה מאוד ביאפאן. אומרים כי יש בדעתם לצאת גם נגד הסכמי יאלטה אשר נתנו לרוסיה זכויות מיוחדות בפורט ארתור ובדאיראן — שמועה זו לא נתקשרה אך מתקבלת על הדעת. צעד כזה יזכה את הקומוניסטים בהערצה רבה בסין, יעלה את קרנם בעיני המערב, אף לא יפגע באינטרסים האסטרטגיים של רוסיה, לפי שמאנג'וריה כולה נתונה בידים ידידות לסובייטים. מגמות אלו יש בהן משום הפתעה למסתכלים מן המערב, שרבים ציפו באורח מיכאני לקואליציה סניית בהנהגת הקומוניסטים שתהיה בנויה לפי תבנית המדינות הנתינות באירופה המזרחית. לכל היותר קיוו כי מאו יהיה לטיטו שני. הם התעלמו מן החילוקים החשובים בין הקומוניסטים הסינים ובין המפלגות הקומוניסטיות של אירופה המזרחית. סין, שלא כמדר נות אירופה המזרחית, לא שותררה מעול הפולש בידי רוסיה. אף על פי שהקומוניסטים הסיניים מיחסים לרוסים את מיגור צבא קואנטונג היאפאני במאני ג'וריה, מודים הם שהמכות הניצחות, ביחוד בים וכאוויר, מידי האמריקנים באו. סבורים הם כי הם עצמם העסיקו את הקבוצה הגדולה ביותר של צבאות היבשה היאפאניים. בעוד שצבאות הקואומינטאן ישבו רוב המלחמה בחיבוקי-ידיים.

יש לזכור גם זאת, כי הקומוניסטים הסיניים, שאינם סלאיים, אין להם כל אותם הקשרים הלשוניים והתרבותיים החזקים עם רוסיה שעמי מזרח אירופה מרגישים בהם. לעומת זאת יש בלבם גאחה עזה על תרבותה הקדומה של סין, ואמונה בחשיבותה של סין, שעברה בירושה מדור לדור, שמה העתיק של סין „צ'ין קואו” תרגומו המדויק הוא „הארץ המרכזית”, שפירושו כי סין היא מרכז העולם. הרבה סינים צעירים נעשו קומוניסטים משום הרגשתם כי תכניות הקומוניסטים לאינדוסטריאליזציה ולחדוש פניה של סין יתנו לה את האפשרות לתפוס את מקומה המגיע לה כמעצמה עולמית.